

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē kiṣkindhākāṇḍē

॥ *ēkōnatrīṣaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ēkōnatriṃśaḥ sargaḥ* ॥

*hanumatā bōdhitēna sugrīvēṇa nīlaṃ prati
vānarasainikānāmēkatrakaraṇāyādēśadānam*

*samīkṣya vimalaṃ vyōma
gatavidyudbalāhakam |
sārasākulasaṅghuṣṭaṃ
ramyajyōtsnānulēpanam ॥ 4.29.1 ॥*

*samṛddhārthaṃ ca sugrīvaṃ
mandadharmārthasaṅgraham |
atyarthaṃ cāsatāṃ mārگا -
mēkāntagatamānasam ॥ 4.29.2 ॥*

*nivṛttakāryaṃ siddhārthaṃ
pramadābhirataṃ sadā |
prāptavantamabhiprētān
sarvānēva manōrathān ॥ 4.29.3 ॥*

*svāṃ ca patnīmabhiprētāṃ
tārāṃ cāpi samīpsitām |*

viharantamahōrātraṃ

kṛtārthaṃ vigatajvaram || 4.29.4 ||

krīḍantamiva dēvēśaṃ

gandharvāpsarasāṃ gaṇaiḥ |

mantriṣu nyastakāryaṃ ca

mantriṇāmanavēkṣakam || 4.29.5 ||

ucchinnarājyasandēhaṃ

kāmavṛttamiva sthitam |

niścitarthō'rthatattvajñaḥ

kāladharmaviśēṣavit || 4.29.6 ||

prasādya vākyairvividhai -

rhētumadbhirmanōramaiḥ |

vākyavid vākyatattvajñaṃ

harīśaṃ mārutātmajaḥ || 4.29.7 ||

hitaṃ tathyaṃ ca pathyaṃ ca

sāmadharmārthanītimat |

praṇayaprītisaṃyuktaṃ

viśvāsakṛtaniścayam || 4.29.8 ||

harīśvaramupāgamyā

hanūmān vākyamabravīt |

rājyaṃ prāptaṃ yaśaścaiva

kaulī śrīrabhivardhitā || 4.29.9 ||

mitrāṇāṃ saṅgrahaḥ śēṣa -

stad bhavān kartumarhati |

yō hi mitrēṣu kālajñah
satataṃ sādhu vartatē || 4.29.10 ||

tasya rājyaṃ ca kīrtiśca
pratāpaścāpi vardhatē |
yasya kōśaśca daṇḍaśca
mitrāṇyātmā ca bhūmipa |
samānyētāni sarvāṇi
sa rājyaṃ mahadaśnutē || 4.29.11 ||

tad bhavān vṛttasampannaḥ
sthitaḥpathi niratyayē |
mitrārthamabhinītārthaṃ
yathāvat kartumarhati || 4.29.12 ||

santyaajya sarvakarmāṇi
mitrārthē yō na vartatē |
sambhramād vikṛtōtsāhaḥ
sō'narthēnāvarudhyatē || 4.29.13 ||

yō hi kālavyatītēṣu
mitrakāryēṣu vartatē |
sa kṛtvā mahatō'pyarthā -
nna mitrārthēna yujyatē || 4.29.14 ||

tadidaṃ mitrakāryaṃ naḥ
kālātītamaraṇḍama |
kriyatāṃ rāghavasyaitad
vaidēhyāḥ parimārgaṇam || 4.29.15 ||

na ca kālamatītaṃ tē
 nivēdayati kālavit |
 tvaramāṇō'pi sa prājña -
 stava rājan vaśānugaḥ || 4.29.16 ||

kulasya hētuḥ sphītasya
 dīrghabandhuśca rāghavaḥ |
 apramēyaprabhāvaśca
 svayaṃ cāpratimō guṇaiḥ || 4.29.17 ||

tasya tvaṃ kuru vai kārya
 pūrvaṃ tēna kṛtaṃ tava |
 harīśvara kapiśrēṣṭhā -
 nājñāpayitumarhasi || 4.29.18 ||

nahi tāvad bhavēt kālō
 vyatītaścōdanāḍṛtē |
 cōditasya hi kāryasya
 bhavēt kālavyatikramaḥ || 4.29.19 ||

akarturapi kāryasya
 bhavān kartā harīśvara |
 kiṃ punaḥ pratikartustē
 rājyēna ca vadhēna ca || 4.29.20 ||

śaktimānativikrāntō
 vānararkṣagaṇēśvara |
 kartuṃ dāśarathēḥ prīti -
 mājñāyāṃ kiṃ nu sajjasē || 4.29.21 ||

kāmaṃ khalu śaraiḥ śaktaḥ
 surāsuramahōragān |
 vaśē dāśarathiḥ kartuṃ
 tvatpratijñānavēkṣatē || 4.29.22 ||

prāṇatyāgāviśaṅkēna
 kṛtaṃ tēna mahat priyam |
 tasya mārgāma vaidēhīṃ
 pṛthivyāmapi cāmbare || 4.29.23 ||

dēvadānavagandharvā
 asurāḥ samarudgaṇāḥ |
 na ca yakṣā bhayaṃ tasya
 kuryuḥ kimiva rākṣasāḥ || 4.29.24 ||

tadēvaṃ śaktiyuktasya
 pūrvam pratikṛtastathā |
 rāmasyārhasi piṅgēśa
 kartuṃ sarvātmanā priyam || 4.29.25 ||

nādhastādavanau nāpsu
 gatirnōpari cāmbare |
 kasyacit sajjatē'smākaṃ
 kapīśvara tavājñayā || 4.29.26 ||

tadājñāpaya kaḥ kiṃ tē
 kutō vāpi vyavasyatu |
 harayō hyapradhṛṣyāstē
 santi kōṭyagratō'nagha || 4.29.27 ||

tasya tad vacanaṃ śrutvā
 kālē sādhu nirūpitam |
 sugrīvaḥ sattvasampanna -
 ścakāra matimuttamām || 4.29.28 ||

sandidēśātimatimān
 nīlaṃ nityakṛtōdyamam |
 dikṣu sarvāsu sarvēśāṃ
 sainyānāmupasaṅgrahē || 4.29.29 ||

yathā sēnā samagrā mē
 yūthapālāśca sarvaśaḥ |
 samāgacchantyasaṅgēna
 sēnāgryeṇa tathā kuru || 4.29.30 ||

yē tvantapālāḥ plavagāḥ
 śīghragā vyavasāyinaḥ |
 samānayanantu tē śīghraṃ
 tvaritāḥ śāsanānmama |
 svayaṃ cānantaraṃ kāryaṃ
 bhavānēvānupaśyatu || 4.29.31 ||

tripañcarātrādūrdhvaṃ yaḥ
 prāpnuyādiha vānaraḥ |
 tasya prāṇāntikō daṇḍō
 nātra kāryāvicāraṇā || 4.29.32 ||

harīṃśca vṛddhānupayātu sāṅgadō
 bhavān mamājñāmadhikṛtya niścitam |

iti vyavasthāṃ haripuṅgavēśvarō

vidhāya vēśma pravivēśa vīryavān || 4.29.33 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

kiṣkindhākāṇḍē ēkōnatrīṣaḥ sargaḥ ||